

A detailed historical map of the Esschen area, showing various geographical features, roads, and settlements. The map includes labels such as "Ouwervelden", "Spilboek", "Moerkant", "Campthoutschene hoek", "Esschensche heide", "Den Havel", and "Station". It also shows the "Rijnsburgse weg" and "Weg naar de heide". The map is oriented with North at the top.

Met de bloischen roei gemeten.

In onze rubriek "Met de bloischen roei gemeten" gaat Arno Melis dit keer in op het oostelijk deel van het gebied dat bekend staat als Oostelaar en Haiink. Dat was niet alleen zo aan het eind van de 18de eeuw toen Adan de schotboeken samenstelde, maar ook nu draagt dit gebied nog steeds diezelfde naam.

Voordat ik tot behandeling van het 3e deel van de VIIe Hoeck, genaamd "Van de Oostzijde van Oostelaar. Hayinck &...." overga, nog even het volgende. Naar aanleiding van mijn vorig artikel over het 2e deel van de VIIe Hoeck, kreeg ik van ons lid de heer M.J.M. Kerstens, Jannelandseweg 17 te Halsteren een zinvolle aanvulling. Hij wist zich te herinneren dat de boerderij van perceel 234, van de familie Uijtdewilligen, geen plaats heeft moeten maken voor de leidingstraat, maar dat deze boerderij in de dagen toen Wouw werd bevrijd, (oktober 1944), tijdens de gevechten tussen de bezetter en de geallieerden is afgebrand. Tevens had de heer Kerstens terecht een opmerking met betrekking tot het Spuiten-donksbosje, dat inderdaad ook bekend staat als het "Haiinks bosje". (in de volksmond "Haankse bos")

Dan nu het 3e deel van de VIIe Hoeck van de Bloischen roei.

Wist U trouwens dat een "Wouwse roei" een ook lengtemaat is van 3,61 meter in de vorm van een maatstok ook wel meetroede genaamd, dit is een veelvoud van een voet en dat hij op verschillende plaatsen ongelijk is. De Rijnlandse roede heeft een lengte van 3,7674 meter en de Amsterdamse roede een lengte van 3,6807 meter. Ook kennen we de roede als oppervlaktemaat, met een afmeting van 14 m². In een hectare gaan dan weer 700 roeien. Dit

alles was mij niet echt bekend, maar omdat de Vierschaer sinds kort een "Wouwse roei" in bruikleen heeft gekregen in het kort deze uitleg. Er bestaan trouwens ook Steenbergse, Roosendaalse en Bergse roeien.

Nu verder met de kaart. Globaal is het gebied gelegen ten noorden van de Sputendonksestraat en ten zuiden van de leidingstraat/asfaltstraat, die ongeveer 100 meter ten zuiden van de Rijksweg A58 ligt. Het betreft een agrarisch gebied met voornamelijk landbouw en veeteelt, bestaande uit zandgronden met in het oosten leemhoudende grond (Dit ter hoogte van de Haiinkse beek). Het westen grenst aan de huidige Plantagebaan en het oosten grenst aan de gemeente Roosendaal. Er heeft tussen 1792 en nu echter een grenscorrectie plaatsgevonden waardoor de huidige grens ongeveer ter hoogte van de Haainkse beek loopt. Vergelijken we de kaart met de huidige situatie dan zijn er weinig herkenningpunten terug te vinden. Met name de ruilverkaveling heeft ook hier hard toege-
slagen. Alleen de ligging van de Oostelaarsestraat (Plantagebaan) en de Sputendonksestraat is weinig of niets veranderd en ook de loop van de Haiinkse beek heeft weinig of geen verandering ondergaan. Ook van de bebouwing van omstreeks 1792 is niets meer terug te vinden. Geheel verdwenen zijn de bouwwerken op de percelen 253, 255 en 286. Hiervan is met uitzondering van wat puin van perceel 253 (huis in de Oostelaarsestraat), alles verdwenen. Ik kan mij overigens best voorstellen dat dit huis afgebroken is, want het stond in zijn geheel "op" straat, zoals op de kaart te zien is.

Op perceel 245 is nu de woning van de familie Van der Zee, Plantagebaan 89, gevestigd. Op perceel 237 dat van de familie De Graaf, Plantagebaan 85 en op perceel 235 woont de familie Mariën, Plantagebaan 83. De overige panden aan de Plantagebaan en de Sputendonksestraat zijn van latere datum. De Sputendonksestraat is afgeleid van het gehucht Sputendonk, welke naam we voor het eerst terugvinden in het cijsboek van 1359.

Een akte uit het archief van de gemeente Bergen op Zoom van 23 oktober 1480 verteld onder andere "Stede en

4

huisinge, lande, gronde ende alle haire toebehoirten gelegen in de voirscreven vierscharen van Wouwe, ter plaetsen geheeten Spoytendonk, groot zijnde de selve stede int geheel omtrent thien gemeten luttel min off meer ende noch vier gemeten lands ende erve gelegen bynnen der voircreven vierscharen in de Acker aan den Hil" Voorwaar een oude naam.

Het woord Spuitendonk op zich zou ik plaatsen in het kader van het spuien van water, via ondermeer de Haiinkse beek, naar de lager gelegen landerijen, ook omschreven als de Most/Mosten.

Op de kaart zien wij in het midden een "Halv weegje naar de Mos" lopen. Dit weggetje bestaat niet meer, ofschoon het eerste stuk sinds kort pas uit het landschap is verdwenen. In de plaats ervan is een verhard pad aangelegd, dat loopt vanaf de Spuitendonksestraat noordwaarts over of nagenoeg gelijk aan het oude pad in de richting van perceel 267 waarop nu een woning staat.

Mos is verwant aan Moors, moos, mose en mors(ch) in de betekenis van slijk, modder, poel, moerassige grond. Een aantal namen die op de kaart voorkomen zijn reeds eerder omschreven, aanleiding om deze veldnamen over te slaan. Nieuwe namen wil ik hier wel behandelen.

We beginnen bij de Stoppelheijninge, perceel 249, 250, 251 en 252. Wellicht is dit afgeleid van stoppels. Stoppels zijn boven de grond overblijvende gedeelten van halmen na het maaien. In onze tijd beter bekend als stoppeland. Als we een veldnaam tegen komen met als uitgang heijninge, betekent dit overigens dat dit perceel grond omheind was. Vroeger gebeurde dit voornamelijk door middel van houtwallen en of opgehoogde wallen van zand. Incidenteel zien wij zo'n houtwal nog in het Wouwse landschap. De "zandruggen" zijn echter zeer zeldzaam.

Onze ouders weten zich de houtwallen nog wel te herinneren. Zij snoeiden hieruit het "rijshout", het "bunt-hout", "bezemhout" en ook wel de steel van bijvoorbeeld een schop werden uit deze houtwallen gesnoeid. Mocht men een steel voor een schop nodig hebben dan werd tevoren de geschiktste boom hiervoor uitgezocht en werd middels

het kromtrekken met een touw de steel gevormd. Lank hammen/lankhamme, perceel 254 en 256. Dit is weer een van die veldnamen die ik niet goed kan plaatsen. van Dale spreekt van "Ham", als een hoek aangeslibd land/ met houtgewas begroeide waard/ griend of aan water gelegen weiland. Geen van de drie mogelijkheden vind ik passen in het Wouwse landschap. Misschien kan iemand mij verder op weg helpen.

Beenderman, percelen 257, 258 en 259, in de betekenis van een Magere Hein of de dood, een nogal lugubere gedachte en dat voor percelen grond. Zou de grond hier zo slecht zijn geweest?

Brem of Leemweij, perceel 264. Als je deze combinatie bekijkt klopt er niets van. Zoeken wij brem op, dan spreken we over de ons bekende plant, in de regel geel van kleur, die voor komt op lichtbeschaduwde, kalkarme zandgronden en heidevelden, niet in bossen maar wel op enkele plaatsen in de duinen. Dus brem in combinatie met leemweij gaat niet op. Leem is immers een kleiachtige in vochtige toestand plastische grondsoort. Waarop dus geen brem zal groeien.

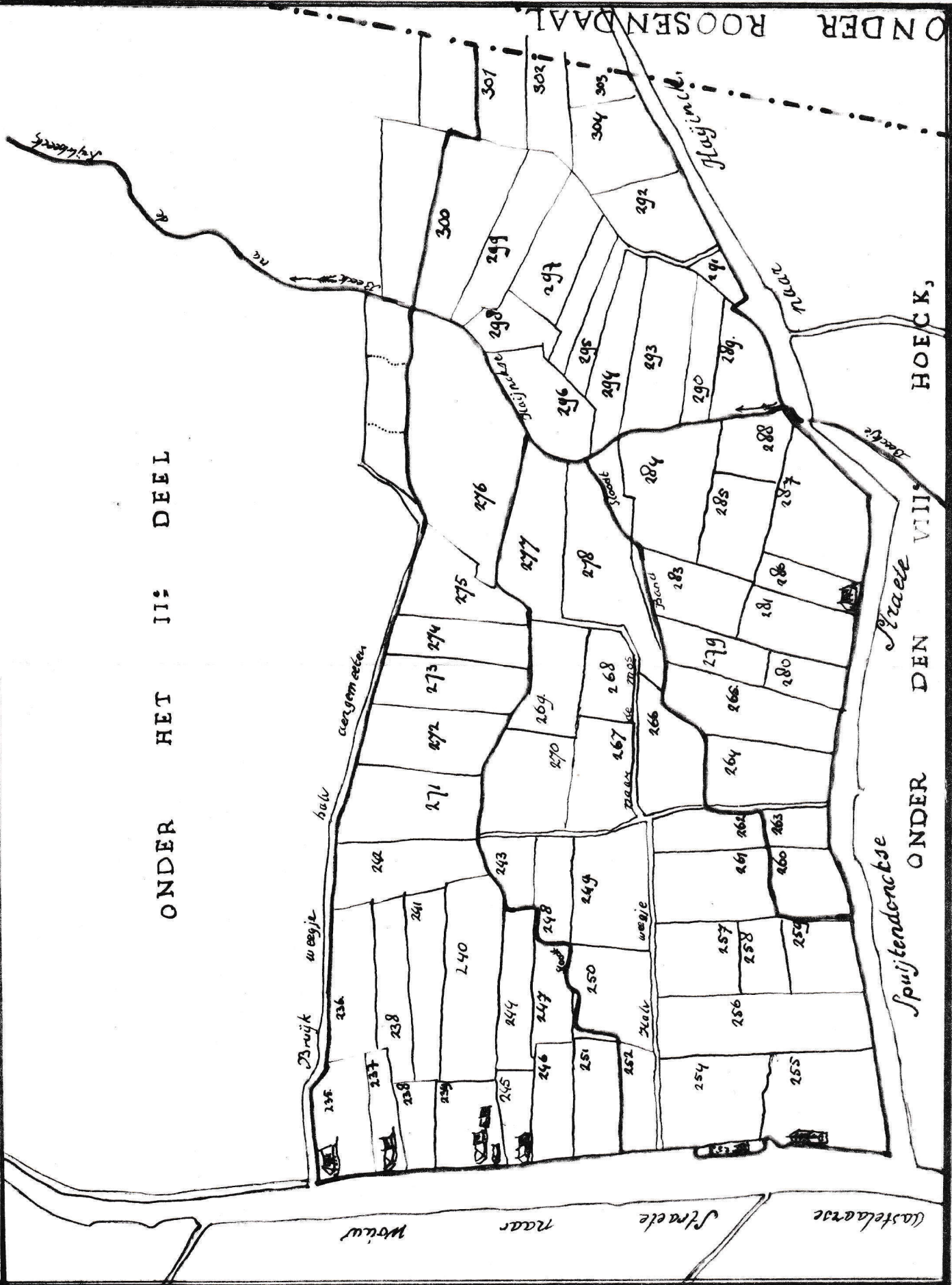
Overige bijzondere niet vanzelfsprekende veldnamen komen wij bij de behandeling van de VIIe hoeck 3e deel niet tegen. De percelen 290 tot en met 304 stonden in het schotboek op de leggers van Wouw niet verder omschreven. Alleen werden de oppervlakten aangegeven. De reden hiervan ken ik niet. Wel valt op dat deze percelen nu allen onder de gemeente Roosendaal vallen. Misschien dat deze percelen toentertijd (1792) onder Roosendaal staan omschreven.

Wouw, 2 maart 1994

Arno Melis

VII^{de} HOECK, III^{de} DEEL, van de Oostfyde,
van Oostelaar Hayinck, &

ONDER HET IIe DEEL

VII HOECK, IIde DEEL, Van de Oostsyde van Oostelaar Hayinck & . . .

- 235 Elisabeth Vadden, huijs en erve, gr 2.35
236 Dhr Johannes Wissels, Agter 't Huijs, gr 2.64
237 Dhr Johannes Wissels, huijs, schuur, werff, gr
0.280 (*in 't jaar 1804 is het huijsje afgebrand,
ook de schuur*)
238 De kinderen van Weezel, gent. de Bremweij, gr
2.276
239 De kinderen Jan Moerkints, huijs, schuur werff, gr
1.232
240 De kinderen Jan Moerkints, gent. den Halvenblok,
gr 3.88
241 De kinderen Jan Moerkints, gent..... gr 1.216
242 De kinderen Jan Moerkints, gent. den Veldacker, gr
2.104
243 Pieter Schouteren, gent. 't Geerken, gr 0.275
244 Pieter Schouteren, gent. 't lang Velleken, gr
1.164
245 De weduwe Dielis Raaijmakers, huijs en erve, gr
0.283
246 De kinderen Jan Moerkints, gent.... gr 1.123
247 De kinderen Jan Moerkints, gent.... gr 1.37
248 De kinderen Jan Moerkints, gent.... gr 1.82
249 Elisabeth Vadden, gent. de agterste Stoppelheij-
ninge, gr 2.268
250 Elisabeth Vadden, gent. de middelste Stoppelheij-
ninge, gr 2.120
251 Elisabeth Vadden, gent. de eerste Stoppelheijnin-
ge, gr 1.189
252 Elisabeth Vadden, gent. de tweede Stoppelheijnin-
ge, gr 1.48
253 Jacobus Schijvenaars, huijs in de Oostelaarse-
straate, gr 0.8

- 254 Joos Raaijmakers, gent. eertijds Lank Hammen, nu Agter den Broek, gr 2.285
- 255 Joos Raaijmakers, huijs, schuur, werff met 12 R uijt de straat schijnt Dato 1664, gr 3.161
- 256 Joos Raaijmakers, gent. agterste Lank Hamme, gr 3.270
- 257 Joos Raaijmakers, gent. den Beenderman, gr 1.262
- 258 Stoffel D Nieuwlaat, gent den Beenderman, gr 1.8
- 259 Joos Raaijmakers, gent den Beenderman, nu het Leemriet, gr 1.225
- 260 De kinderen Marijnis Wouts, gent. 't voorste Kuijpersvelt, gr 1.198
- 261 De kinderen Marijnis Wouts, gent. 't agterste Kuijpersvelt, gr 2.151
- 262 De weduwe Cornelis Adrianus Doggen, gent. 't agterste Dinge Hermans, gr 1.79
- 263 De weduwe Cornelis Adrianus Doggen, gent. 't agterste Dinge Hermans, gr 0.250
- 264 Marijnis Wouts, gent. Brem off Leemweij, gr 2.133
- 265 Joos Raaijmakers, gent. 't Heijvelt, nu Heijlaat, gr 1.299
- 267 Jan Bierbooms, gent. de Mostjes, gr 2.38
- 268 Jan Bierbooms, gent. de Mostjes, gr 1.100
- 269 Joos Raaijmakers, gent. Maartens bos, nu de achterste Mostjes, gr 1.286
- 270 Joos Raaijmakers, gent. Maartens bos, nu de voorste Mostjes, gr 2.150
- 271 Jan Janse Uijttewilligen, gent den Veldacker, gr 3.24
- 272 De kinderen Jan van Weezel, gent. Leijse Heijnninge, gr 2.149
- 273 De kinderen Jan Moerkints, gent. 't Mostvelt, gr 2.37
- 274 Elisabeth Vadden, gent. de Kracqueel Heijnninge, off Jacobbus den Bos, gr 1.282
- 275 Johannes van Tiggelen, gent. de Geermost, gr 2.56
- 276 De Heer Rentmeester Henry Adan, gent. de grootte Most, gr 6.139
- 277 De Heer Rentmeester Henry Adan, gent. de lange Mosten, gr 2.213

- 278 Johannes van Beurden, weduwe Jacobus L. van
Ackeren, gent. Smits Most, gr 3.278
- 279 Stoffel Dingemanse Nieuwlaat, gent. 't Eekelbosje,
gr 0.214
- 280 D'Heer Nicolaas Johannes van Hoeck, gent. de
Peereboom, gr 1.3
- 281 Adriaan Janse Mangelaars, gent. 't Santvelt, gr
1.289
- 282 Jan Bierbooms, gent. 't Peereboompje, gr 0.225
- 283 Jan Bierbooms, gent. Jan Doomen Bosch, gr 1.285
- 284 De weduwe Corenlis Adrianus Doggen, gent. Jan
Ruijten Bosch, gr 3.21
- 285 Adriaan Janse Mangelaars, gent. 't Leemriet, gr
1.249
- 286 Adriaan Janse Mangelaars, huijs schuurtje werff,
gr 1.13
- 287 Adriaan Janse Mangelaars, gent. den Inslag, gr.
3.116
- 288 Adriaan Janse Mangelaars, gent. 't Leemriet, gr
1.92
- 289 Catharina Mouwen, ten Oosten van de Loose Beek, gr
1.253
- 290 over de beek, gr 1.40
- 291 gr 0.152
- 292 gr 2.39
- 293 De weduwe Anthonij Luijsterburg, gent.... gr 2.18
- 294 gr 1.252
- 295 gr 0.275
- 296 gr 2.19
- 297 gr 3.17
- 298 gr 1.0
- 299 gr 2.52
- 300 gr 3.97
- 301 Soo ver binnen de limiet komt,... gr 1.140
- 302 Over de Loose beek, gr 1.63
- 303 gr 0.175
- 304 gr 2.30

